

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. Posamezna številka 10 Rpf

Stane četrtletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Dostojanstvo narodne družine.

V uvodniku predzadnje številke našega lista smo nakazali revolucijo, ki gre preko evropskih tal. Ni sicer tako krvava, kot francoska, in tudi ne tako burna. Nesporno imamo opraviti s popolnim preobratom dosedanjega gledanja na narod in državo. Do svetovne vojne še je bila država visoko zvišena nad narodom in so bile države, katerih meje bi bile istovetne z narodnimi mejami, naravnost redkost. Avstro-Ogrska, Rusija in tudi Nemčija so bile značilne nadnarodne državne tvorbe, ki so v svojem območju družile celo vrsto velikih drugorodnih ljudstev. Izid svetovne vojne je rodil vrsto narodnih držav, v letih po svetovni vojni so nenadno postala pereča vprašanja onih 40 milijonov, ki živijo kot manjšinski narodi v evropskih državah. Ni še minulo dvajset let po vojni in že vidimo dve veliki državi v silnem nacionalnem vzponu, v katerem proglašata narodnost kot edino urejevalno načelo za svojo kulturo in prosveto, za svoje gospodarsko, socialno in politično življenje. Največji triumf pa je v dvajsetem stoletju doživel narod s tem, da pristajajo države na načelo narodnega kulturnega občestva, ki sega preko političnih mejnikov. O tem kaj več v našem današnjem uvodniku.

Da je kulturno občestvo narodne družine zadošlo vseveče dostojanstvo, je neoporočena zasluga najprej Nemcev in Nemčije. V Stuttgartu, središču švabske dežele, obstoja poseben zavod z imenom „Deutsches Auslandsinstitut“ ali s kraticami „DAI“. Stuttgart sam je za njim dobil priimek: mesto inozemskega nemštva. Njegova glavna naloga je v vzgoji nemškega ljudstva v živo narodno občestvo. Zavod je na razpolago vsem inozemskim Nemcem, podpira jih in pospešuje. Naj njegove številne oddelke samo zabeležimo: Zbirke vseh inozemskih časopisov in mesečnikov, sezname vseh inozemskih nemških društev, zgodovinski podatki nemškega izseljevanja, osrednja knjižnica, oddelek za zemljevide, za filmske posnetke, za radio-prenose, za predavanja in tečaje, stalna razstava inozemskega nemštva s številkami, slikami, nošami, opravami. Ta vzorni zavod omogoča vsakomur, da se v najkrajšem času lahko pouči o položaju Nemcev kjerkoli na zemeljski obli, o njihovih političnih, gospodarskih in kulturnih prilikah. Za nemško narodno telo je postal pravcato srce, kri sprejema in oddaja krvni tok v najzadnji narodni drobci. Poleg omenjenega stuttgartskega zavoda obstojajo v Nemčiji še druge ustanove in organizacije s slično nalogo.

Na drugo mesto bi postavili Italijo. Tod obstoja posebno društvo „Dante Alighieri“, ki deluje že nad 50 let med Italijani v inozemstvu. Že v predvojnem času so imeli Italijani v Julijski krajini društvo „Lega nazionale“, kateremu je po vojni sledila organizacija „Italia Redenta“, ki pa je delovala tudi med drugorodnim prebivalstvom. Organizacija „Dante Alighieri“ osredotočuje svoje delo na narodno prosveto v Italiji in na gospodarsko pomoč italijanskim rojakom v inozemstvu.

Posebno se trudijo za stike z inozemskimi rojaki Poljaki. V Varšavi ima svoj sedež „Svetovna zveza zamejnih Poljakov“, ki po nemškem vzgledu prav živalno deluje in je celo poluradnega značaja. Tako je pred leti državni tajnik Piasecki na posebnem tečaju za inozemske Poljake pozival predvsem dijaštvo, naj širijo med narodom to- in onstran državnih meja zamisel narodnega edinstva, naj proučavajo položaj poljskih manjšin in o položaju zamejnih Poljakov stalno obveščajo ljudstvo v domovini.

Čehoslovaška ima dva večja zavoda za narodno manjšice v drugih državah, in sicer „Zamejni urad“ in „Čehoslovaški narodni svet“. Njuna naloga je, da stojita češkim narodnim manjšinam z moralno in gospodarsko oporo ob strani. Posebno živahnost razvija v zadnjem času madžarski manjšinski zavod, ki je prideljen budimpeštanski univerzi. Še celo Francija ima za svoje rojake izven državnih meja posebno organizacijo.

Naš materni slovenski narod živi v Jugoslaviji, ki družijo troje južnoslovenskih ljudstev. Nismo koroški Slovenci in Hrvati v Burgenlandu edini južnoslovenski drobci izven Jugoslavije. Po zadnjih podatkih živi izven Jugoslavije nad dva milijona in pol Jugoslovancev, južnoslovenski narod Bolgarov pa tvori svojo posebno državo. Okroglo 650.000 Slovencev in Hrvatov se nahaja v Italiji v Grški je do 250.000 oseb slovanske narodnosti, nas Slovencev in Hrvatov v bivši Gradiščanski je skupno okroglo 170.000, pod Madžarsko živi 165.000 Jugoslovancev, do 100.000 jih je v Turčiji, nekaj desetstisočev manj pa v Rumuniji in Albaniji. Pa vse to so šele drobci okoli Jugoslavije. Domala cel milijon Jugoslovancev si služi kruh v državah Severne in Južne Amerike, okrog 100.000 jih je raztresenih po državah zapadne Evrope, še v Aziji in Afriki so tisoči jugoslovanskega porekla.

V času, ki je odkril dostojanstvo naroda in narodne zavesti, moramo žreti tudi mi! Včeraj še so skušali naše kulturno sožitje z maternim narodom in naš poudarek kulturne pripadnosti k jugoslovan-

ski narodni družini razveljavljati s številnimi argumenti in ugovori. Karavanke so nam slikali kot nekako kulturno razmejišče, iz jezika in običaja našega nam narekovali neka pokrajinska čustva. Dosledno so prezirali narod in njegovo življenjsko pravico. Šele novi pogledi na narod in njega ustroj odkrivajo čudovitost narodnega telesa z živo krvjo in enim duhom. Nemški narodni socializem postaja nazor vseh Nemcev v Nemčiji in izven nje. Italijane kje v Dalmaciji ali francoskem Marseju družijo ena zavest in eno navdušenje. Zakaj torej bi mi ne naglašali in doživljali osrečujočega občutka ene, kulturne družine Slovencev, Hrvatov in Srbov? Lojalni državljani Velike Nemčije, legalni napram narodno-socialistični stranki, udani Führerju kot političnemu vodji se hočemo dobro zavedati, da smo duhovno in kulturno člen velike družine južnoslovenskih ljudstev in vejica na deblu maternega naroda. Hočemo biti sveža, zelena vejica, ki bo v vsako novo vigred in poletje cvetela in nosila svoj sad. To bodi vodilo naše kulturne in gospodarske samopomoči! o.

Notranji preokreti v evropskih državah.

Če pozorno motrimo notranji razvoj posameznih evropskih držav, se ne moremo ubraniti utisa, da stojimo ob porodu nove Evrope, katere uredništev je seve še v daljni bodočnosti. Tiste Evrope, ki jo je na zunaj predstavljal Zveza narodov, že davno ni več. Tudi tiste Evrope ni več, katere interese sta bolj ali manj čuvali Anglija in Francija. Evrope, kakršno vidimo na zemljevidu, že davno ni, marveč so samo velike in male evropske države. Zaenkrat se te države brez izjeme naravnost mrzlično oborožujejo. V njihovem notranjem življenju pa se kažejo obrisi nove notranje in seve tudi zunanje politike. Nemčija in Italija sta odločili, da morajo biti politični cilji najprej in poudarjeno narodni. Izvedli pa sta to na sestanku v Münchenu.

V Franciji se je razrušila dosedanja ljudska fronta. Namigujejo, da ima Daladier pripravljene dalekosežne ukrepe za očiuvanje notranje varnosti in gospodarskega procvita. Minulo soboto je njegova vlada izdala kar 22 zasilnih odredb in z njimi posegla globoko v socialne in gospodarske države. Finančni minister naglašja, da se zamore Francija oborožiti le, če bo v notranjosti vladala stroga disciplina. Pariški listi pa so zapisali, da je izza Münchena padla velika odločitev glede bodoče Francije.

Strelji v Parizu.

Na nemškem poslaništvu v Parizu je 17letni žid Grünspan, sin trgovca iz Hannovra, ustrelil poslaniškega svetnika v. Rathra. Policiji, ki ga je prijel, je izjavil, da je hotel maščevati svoje plemenske tovariše. Umor je vzbudil ogorčenje v vsej Nemčiji in listi so zapisali, da vzame Nemčija bojno napoved židovstva na znanje. V Franciji je atentat povzročil upropaščenje. Preiskava je dognala, da je Grünspan po poreklu poljski žid. Atentator je še izjavil, da je pred dnevi, ko je zvedel za izgon svojih starišev iz Hannovra, pisal pismo predsedniku Zedinjenih držav, naj dovoli njegovim starišem naselitev v Ameriki. Odgovora ni prejel, nakar je segel po samokresu. Nemškega diplomata je tik pred njegovo smrtjo še obiskala njegova mati.

Odgovor na pariški atentat. Generalfeldmaršal Göring je naložil židom, ki so nemški državljani, denarno kazen v višini ene milijarde mark. Škodo, ki so jo utrpeli židovske družine in podjetja 8., 9. in 10. novembra, morajo židje takoj popraviti in stroške za poprave nositi sami. Židom je prepovedano gospodarsko udejstvovanje v trgovini, samostojni obrti in v vodstvu obratov. Minister dr. Goebbels končno jim je prepovedal obisk kino- in gledaliških predstav, plesov, raz-

stav in sličnih ustanov. Napovedani so še novi zakoni.

Anglija v borbi za svoj ugled.

Novo zasedanje angleškega parlamenta je otvoril kralj Jurij s prestolnim govorom. Uvodno je naglasil, da bo angleška vlada nadaljevala delo v duhu sporazuma v Münchenu. Sporazum z Italijo stopi čimprej v veljavo. Z zadovoljstvom pričakuje obisk rumunskega kralja. Povabljen je za vigred predsednik francoske republike. Nato odpotuje angleški kraljevski par v Kanado in bo odtod posetil predsednika Združenih držav. Glede Španije je kralj omenil, da želi čimprejšnjega konca. Čehoslovaški je izročeni 10 milijonov funtov kot posojilo. — S posebnim poudarkom je kralj govoril o novem oboroževanju svoje države, hkrati pa podčrtal angleško težnjo za mirom. — V ostalem pa izhaja iz govorov angleških državnikov utis, da se hoče Anglija posvetiti pretežno vprašanju svojega imperija, t. j. ohranitvi ravnotežja v svetu, Evropo pa bo prepustila drugim velesilam.

Franco napoveduje zmago.

Španske nacionalne čete ob reki Ebro se nahajajo v ostri ofenzivi. Zavzele so mesto Mora in potisnile republikance preko gorovja Siera de Perlas. General Franco je izjavil ob tej priliki

uredniku nekega ameriškega lista, da smatra vojno že za dobljeno. „Samo voditelji se še ustavljajo in držijo svoje čete samo s terorjem. Nobe-nega posredovanja ne bomo sprejeli, ker zločinci in njih žrtve ne morejo skupaj živeti.“

Kemal Atatürk je umrl.

V četrtek 10. novembra je umrl predsednik turške republike Kemal Atatürk. Turčija je izgubila svojega voditelja in tvorca, ki ji je utisnil pečat svoje osebnosti. V svetovni vojni je branil Carigrad, po porazu osrednjih sil rešil svoje čete nedotaknjene v Anatolijo in zavaroval meje sedanje Turčije. Nato je sklical turški narodni kongres, postavil v Ankari narodno vlado in pregnal Grke iz Male Azije. Ko je ljudstvo vrglo carigradskega sultana in proglasilo republiko, je bil Kemal paša njen prvi predsednik. Kot vrhovni poglavar države se je vrgel s silno energijo na delo. Muslimansko cerkev je podredil državi, uvajal evropske civilne in kazenske zakone, odpravil mnogoženstvo, prepovedal nošenje fesa, postavil gospodarstvo in denarstvo na novo podlago, gradil ceste in železnice, ustvaril osnove za narodno industrijo ter uvedel latinico kot edino dovoljeno pisavo. Iz hvaležnosti mu je ljudstvo nadelo naslov Atatürka, očeta Turkov. V zunanji politiki je zastopal vzajemnost balkanskih ljudstev. — Atatürkova smrt je vzbudila veliko narodno žalost, vladi so izrazili sožalje vsi poglavarji evropskih držav.

Novi predsednik turške republike je bivši šef turške vlade in ožji prijatelj Atatürkov Izmed Ineni. Novi turški prezident slovi kot velik zagovornik vzajemnosti balkanskih držav in prijatelj Jugoslavije. Tudi vlada se je spremenila. Zunanje, justično in notranje ministrstvo so zasedle nove osebe.

Odločna kitajska obramba.

Poroča se, da so se kitajske divizije postavile japonskemu prodiranju odločno v bran. Po krvavih bojih se jim je posrečilo zavzeti nazaj mesto Pokolo, ki leži 100 km vzhodno od Kantona. Nad Kantonom samim pa so se pojavila kitajska letala in ljudstvu z letaki sporočila, da je bil kitajski general, kateri je odredil izpraznitev Kantona, ustreljen. Čangkajšek je izdal povelje, naj čete napadejo tudi Kanton in ga zavzamejo. Japonci so z bliskovito naglico svoje oddelke okrepili in skušajo kitajsko prodiranje za vsako ceno zadržati. Na reki pred mestom križarijo japonske vojne ladje, kitajske čete pa stojijo v strašnem ognju japonskih strojnic in topov le slabo opremljene in nezaščitene. Obupni kitajski boj za zopetno zavzetej Kantona je razumljiv, ker so sicer odrezani od zunanjega sveta, ki jim je doslej dobavljalo orožje, municijo in ostale vojne potrebščine.

Načrt delitve Palestine so Angleži spet opustili. Sedaj pripravljajo arabsko konferenco, nočejo pa k njej povabiti muftija, vodje Arabcev, in še nekatere voditelje arabskih vstašev. Tako visi londonska konferenca zaenkrat vsaj še v zraku. Boji v Palestini se nadaljujejo z vso srditostjo, v njih angleško vojaštvo izdatno podpirajo angleška letala, ki odkrivajo in bombardirajo arabska skrišališča.

Ostale politične vesti. Navdušeni Madžari postavljajo Mussoliniju spomenik sredi Budimpešte. — 4. decembra bodo v ozemlju sudetskih Nemcev dopolnilne volitve v nemški državni zbor. — Radijsko postajo, ki je bila doslej v Košicah, je slovaška vlada dala prenesti na svobodna slovaška tla. — V Angliji se je brezposelnost zvišala za 400.000 na 1.800.000 oseb. — 2500 bodal, 1700 samokresov in 20.000 krogelj je zaplenila berlinska policija židom. — Domala cel teden že napadajo španski nacionalisti Madrid. V tekočem letu je bilo porušenih nad 17.000 stavb. — V ameriških Združenih državah so se vršile volitve 435 poslancev. Republikanska stranka, ki se bori proti Rooseveltu in njegovi politiki, je znatno napredovala. Rooseveltova stranka pa ima še vedno večino v poslanski zbornici in v senatu. — Volitve so se vršile tudi na Poljskem. Od 17 milijonov volilcev jih je glasovalo nekaj nad 11 milijonov, od 208 izvoljenih poslancev je 161 poslancev vladnega tabora. Ukrajinci so dobili 19 zastopnikov, židje 5. Nemška manjšina je glasovala za vladne kandidate. — Strahovit požar je v norveški prestolici Oslu upepelil veliko palačo, pri čemer je našlo smrt več desetih oseb. — Vojvoda Windsorski se bo na prizadevanje svojega brata in angleškega kralja spet poravnal s kraljevsko družino in se nastanil v Angliji. — Poljska je praznovala 20letnico svojega osvobodjenja. V zasedenem Tješinu je proslavam prisostvoval predsednik republike sam. — Švica utrjujejo svojo severno mejo s trdnjavskimi pasovi. — Med vojaškimi krogi in industrijo v Japonski so izbruhnili nesporazumi, ker še industrijalci nočejo pridružiti gospodarski mobilizaciji države.

Kaj naj vemo o dedni kmetiji?

Mnogi naročniki našega lista so izrazili željo, naj bi se še bavili z zakonom o dedni kmetiji, ker je novi kmetijski zakon predmet številnih razmotrivanj in razgovorov podeželskih gospodarskih krogov. Želji ustrezamo z naslednjimi vrsticami in dostavljamo, da bomo v gospodarskem kotičku ta ali oni važnejši odstavki zakona o dednih kmetijah tekoče navajali.

Zdrava kmetija je temelj zdravega narodnega gospodarstva. Zdrav kmečki rod je korenina vsakega naroda. Ko je 30. januarja 1933 narodni socializem po svojem vodji Adolfu Hitlerju prevzel vlado v starem rajhu, je bil položaj nemškega kmetijstva sledeči: Kmečko ljudstvo so obdelavali socialistični in komunistični agenti, meščanske stranke pa so se za usodo podeželskega ljudstva le malo brigale. Posvetva so bila močno zadolžena in zaman so se gospodarske in kreditne zadruge trudile za tem, da odpomorejo kmetom v rastoči gospodarski krizi. Vrhuvsega je ostajala industrija nezaposlena, kar je imelo seve posledice tudi za kmetijsko gospodarstvo. Začele so se trgati zadnje vezi nemškega kmeta z njegovo grudo. Že moderniziranje kmetijskega gospodarstva je močno rahljalo vezi med kmetom in zemljo, gospodarski zastoj pa je grozil s popolnim razpadom kmetijstva.

Narodni socializem je pravilno ocenil, kam vodi gospodarsko upropaščanje kmetov in se je lotil velikopoteznega dela za njegovo ozdravljenje. Njegovo glavno načelo je, da se mora kmetija izločiti iz svobodnega trgovanja, ki jo ponižuje v n a v a d n o b l a g o, katero se prosto kupuje in

prodaja. Zemlja se tudi ne sme svobodno deliti in trgati v kose. Posamezni posestnik ni neoviran lastnik kmečkega grunta, marveč je nekak upravitelj kmetije za svojo družino in svoje potomce. Sele kmetija, ki je nedeljiva in vezana na eno družino, bo vršila ono nalogo v narodnem gospodarstvu, ki ji pritiče po njenem značaju. Le ona kmečka družina, ki bo povezana s svojo zemljo, bo spet temelj narodnega zdravlja. Iz teh osnovnih načel se je rodil zakon o dednih kmetijah

Dedna kmetija v smislu zakona je grunt s pohištvom. Grunt ne sme obsegati nad 125 hektarjev, pri čemer je vračunana vsa za kmetijstvo pomenljiva zemlja z njivami, travniki, vrtovi in gozdovi. Najmanjši obseg dedne kmetije opiše zakon z besedo „A c k e r n a h r u n g“, kar pomeni posestvo, na katerem se lahko preživlja družina s 6 člani. Tako označeni najmanjši obseg menjava po legi posestva in splošnih gospodarskih prilikah. Za naše doline določijo najmanjši obseg grunta, ki je potreben za dedno kmetijo okrožna kmečka vodstva. Ponekod v starem rajhu upeljana najmanjša mera sedmih hektarjev za naše kraje seve ne pride v poštev, ker je naše posesti domala največ v zgodovini in pašnikih. Po dosedanjih neuradnih vesteh bo obsegala najmanjša dedna kmetija na Koroškem okroglo 20 hektarjev. Zakon nadalje predpisuje, da mora biti kmetija, ki postane dedna, last ene same osebe oz. last moža in žene. Posestnik dedne kmetije nosi naslov „kmet“, dočim se lastniki oz. najemniki ostalih kmečkih posestev nazivajo „poljedelci“. V zakonu je kot drug predpogoj navedena „Bauernfähigkeit“. Pod to besedo je razumeti, da mora biti kmet arijskega pokolenja in mora to svoje pokolenje dokazati vsaj do leta 1800, biti mora nemški državljan, ne sme se nahajati pod kuratelo ter končno biti kmetovanja zmožen.

O vseh z dednim zakonom povezanih zadevah odločujejo posebne sodnije, katerih sedež je pri okrajnih sodiščih in katerih člani so kmetje. Sodnijam v okrajih nadrejena instanca je za Koroško v Gradcu, najvišja instanca pa državna sodnija v Berlinu. Dosedanja zemljiška knjiga izgubi pri dednih kmetijah svojo veljavo, ker se vodijo dednje kmetije v posebnem seznamu, nazvanem „Erbhöferolle“.

Najvažnejša misel zakona o dednih kmetijah je, da se mora kmetija ohraniti eni družini za vse čase. Zato je postavodajalec posegel v nasledstvo ter odpravil svobodno razpolaganje s kmetijami po kmetovi smrti. Dedno kmetijo deduje en sam dedič, premoženje izven dedne kmetije se razdeli med ostale otroke po civilnem zakoniku. Glede naslednika-dediča je kmet načelno svoboden. To se pravi, da lahko v gotovem okvirju sam določi dediča. Če tega ne stori ali če bi dedič, katerega je določil, ne bil „bauernfähig“, urejuje nasledstvo d e d n i z a k o u. Le-ta pravi, da dedujejo najprej kmetovi sinovi in vnuki in sicer po običaju ali starejši ali najmlajši, za sinovi in vnuki je na vrsti kmetov oče, za njim kmetovi bratje, njihovi sinovi in vnuki, na četrtem mestu so kmetove hčerke, za njimi njegove sestre in končno ostali potomci. Osnova tega zakona ja torej, da imajo moški potomci prednost pred ženskimi. Vendar predvideva zakon za živeči rod izjemo, ker določuje, da dedujejo v slučajih, če nima kmet sinov, njegove hčerke. Pozneje smejo hčerke dedovati samo s pristankom dedne sodnije. Ženi predvideva zakon poseben delež. Dedič prevzame dolžnost, da svojim

Podlistek

Orkan, roman v slikah. (1. nadaljevanje.)

4.

Oče Paul je poročil Terangija in Maramo v belo okrašeni cerkvi. Ko je padla noč, so na otoku zagorele plamenice in domačini so praznovali svatbo po svoje, med starim poganskim petjem in ple-

si. Terangi pa je med tem na skrivaj odvedel svojo mlado ženo na sosedni otok Motu Tonga, da tam prebija prve ure svoje nove sreče.

5.

Prvi srečni dnevi Terangija in Maramo na prelepem otoku Motu Tongi so bili kratki. Terangi mora na ladjo, ki spet odhaja proti Tahitiju. Marama spremlja ljubega moža in ne slutiti, da bo njo in njega v kratkem dohitela težka usoda. Ostane sama in žalostno zre za ladjo, ki se odmika v daljavo...

6.

V zakajeni obalni kavarni na Tahitiju izzove pijan tujec Terangija. Terangi ga udari s pestjo v obraz. Tujec, kateremu je mladi mornar skoraj zdrobil čeljust, je človek s političnim vplivom, zaradi česar dobi Terangi šest mesecev zapora. Vsi naporji kapitana Nagleja, da bi svojega mornarja rešil, so zastoj. Pri odhodu prosi kapitan Terangija, naj bo potrpežljiv, in mu obljubi, da bo o njegovi nezgodi obzirno obvestil Maramo.

(Dalje sledi.)

bratom in sestram omogoči primerno izobrazbo in sestram da odgovarjajočoto doto.

Kmetije kmet ne sme prodajati in ne obremenjevati. Vendar omogoča zakon v posebnih slučajih tudi prodajo ali delitev.

Trenutno štiti kmete prepoved eksekucij. Zakon o razdolžitvi kmetijstva bo uredil tudi kmetijske dolgove tako, da jih bo kmetija zamogla nositi. Posojila bodo odslej možna samo v višini, ki jo kmetija zmora. Prodaja in oddaja kmetij sta že sedaj pod nazorstvom dednih sodišč. Kmetijo sme kmet dati brez dovoljenja v najem samo za leto dni brez dovoljenja dednega sodišča.

Iz navedenega izvlečka zakona o dednih kmetijah izhaja torej troje: Dedna kmetija je izvzeta od proste prodaje, obremenitve in nakupa, prevzem kmetije po dediču je dajatev prost, pri določevanju naslednika pa je kmet v velikem okvirju vezan v tej generaciji na svoje otroke, vnuke in ostalo ožje sorodstvo. Za te obveznosti, naložene dednim kmetijam, izvede država v nekako protiuslugo velikopotezno razdolžitve kmetijstva.

Domače novice

Umor nemškega diplomata v. Ratha v Parizu je vzbudil med nemškim ljudstvom v vsem rajhu veliko nevoljo. Ljudstvo je dajalo nevolji duška s protizidovskimi manifestacijami. Po mestih je množica napadla židovske trgovine, molilnice in zasebna stanovanja. V Celovcu so izpraznili sinagogo v Platzgasse in stanovanja bolj znanih židovskih družin. V četrtek 10. t. m. zvečer se je na Planetta-trgu vršilo veliko protizidovsko zborovanje, na katerem je okrožni vodja nar.-soc. stranke dr. Pachnek med drugim izjavil, da so protizidovski izgredi sicer obžalovanja vredni, a povsem razumljivi. Medtem je propagandni minister dr. Goebbels naslovil na prebivalstvo strog poziv, v katerem pravi, da se ne čudi, če je ogorčenje nemškega naroda zaradi zločinskega atentata v Parizu, ki mu je podlegel mladi nemški diplomat, zavzelo tako velik obseg, toda on želi, naj se narod pomiri in preneha z demonstracijami. Nemška oblast ima za nadaljne korake proti židom na razpolago zakone. Proglas je imel popoln uspeh, narodno-socialistični oddelki in policija so v vsej državi vpostavili red in mir. Berlinski listi napovedujejo zakone proti židom. Zaenkrat je vsem židom prepovedano nošenje orožja.

Dohodninski davek. (Einkommensteuer z novim letom. S 1. januarjem se uvede v Avstriji dohodninski davek, kot je bil doslej veljavna v bivšem rajhu. Namesto petih različnih davkov (stari dohodninski davek, krizni davek, posebni krizni davek za samce, posebna davčna doklada na dohodek in poseben davek za samce) stopi v veljavo en sam davek. Rentni davek in davek na plače (Besoldungssteuer) odpadeta. Z novim davkom družine z dvema in več otroci ne bodo bolj obremenjene oz. celo nekoliko razbremenjene. Tako poroča „Deutsche Steuerzeitung“.

Kaj si že storil za svoj tednik? Ali si že uredil letošnjo naročnino, ga širiš in priporočaš svojim sosedom in prijateljem. Tvoje glasilo je, rojak, in svojo narodno zavednost najlepše dokažeš z zvestobo glasniku slovenske družine!

Minula nedelja je bila takozvani „Eintopfsontag“, ko je bila dovoljena za južino ena sama jed, zato pa so družine darovale za zimsko akcijo. V gostilnah je bil za južino ječmenček s korenjem in govejim mesom ali zelje z govejim mesom ali ribja jed ali krompir z mesom. Predpisa so se držali tudi v zasebnih kuhinjah in je tako odpadla prav lepa svota za revne in sirote. V mestih so južinali meščani to nedeljo še prav svečano pri velikih skupnih mizah, zraven pa jim je svirala godba poskočne komade. Tako so nazorno predočili narodno družino pri skupni mizi in eni jedi.

Na mnoga leta! V krogu treh brhkih hčera, sina Franceja, marljivega tajnika škocijanskega prosvetnega društva, ter ožjih prijateljev sta praznovala srebrni poročni jubilej 71letni Janez Povoden, pd. Folintlov oče na Selu pri Škocijanu, in Folintlova mati Franca. Slavljena sta pravi slovenski grči. Bog ju ohrani še mnoga leta krepka in čvrsta!

O naši šoli. (Ludmannsdorf—Bilčovs.) Ni naš namen, da bi kritizirali delo naših učiteljev, ki se trudijo z deco, da ji nudijo pouk in jo tako uvajajo na pot v boje in trdote življenja. Vemo, da je učiteljski poklic, kakor tudi vsak drugi, zvezan s težavami in trudom. A nekaj je, kar nas boli in nam greni pogled v bodočnost. Ni mogoče, da bi šli mirno preko tega in z molkom morda celo pritrjevali. Od časa, ko se je pred 55 leti sezidala naša šola, smo imeli v njej vsaj nekaj slovenskega pouka. Če že ne dosti, vendar so se naši mali

vsaj v prvem razredu učili nekoliko slovensko. S pričetkom letošnjega leta pa je bil ukinjen slovenski pouk celo že v prvem razredu. To je udarec proti materni govoric, katerega ne moremo odobravati. Naše mnenje je in vsak pameten vzgojitelj se mora z nami strinjati, da je materni jezik podlaga vsakega pouka in vsake vzgoje, posebno še, če vstopajo otroci v šolo popolnoma nevedeči državnega jezika. Tako smo z veseljem brali uvodnik zadnje številke našega lista in se izraženim mislim v celoti pridružimo.

Izpred Poludnika. (Mellweg—Melviče.) Naj vam povemo nekaj o naši „pagi“, kakor Zilani nazivajo tisti veliki stroj, ki z velikanskimi kleščami rije po vodnih strugah in odnaša pesek in zemljo in ki nosi nemško ime „Bagger“. V naši Zili sta dve taki „pagi“ že kar celo poletje na delu. Prva teh železnih zverin je na elektriko, druga na paro. Pri električni „pagi“ neprestano baše 20 velikih zajemalk peščenino iz struge. Zaenkrat so dovršili dela od goriškega do napolskega mosta. „Paga“ na paro ima namesto zajemalk dvojne železnih klešč in stoji na pravem bregu Zile v bližini dulskega mosta. Lepo Mlinarjevo posestvo pod goro je sedaj zavarovano pred povodnijo, ki je doslej vsako leto grozila, da odnese poslopja. Dela se ponoči in podnevi v nepretrgani vrsti. Delavci delajo v treh izmenah (šihth) in zaslužijo na šihth povprečno po pet mark. Kmetije, ki so morali žrtvovati kose svojih travnikov in njiv, so dobili odškodnine skupno 15.000 mark. Med njimi je sprejel naš rojak Gabrijel Wutti pd. Winklar 5000 mark in mu je ostalo še dosti polja.

— Mi Melvičani smo se razveselili nove razsvetljave. Da se morejo dela v vodni strugi vršiti, so namreč napeljali električni tok do dulskega mostu. Žarnice so pritrjene na višoke drogove, da svetijo daleč naokoli. Novi luči smo se že kar privadili in menda bodo po dveh letih napeljali elektriko po vseh domovih v Melvičah in Dulah. Tedaj bo pri nas šele res lepo!

Izpred Golice. (Maria Elend—Podgorje.) Tudi mi že čutimo utripe nove države. Dela in gradi se povsod naokoli. Vodovod pa menda letos še ne bo gotov, ker je, kot čujemo, primanjalo cevi. Zaenkrat kopljeje rove in polagajo cevi, ki so na razpolago. — Tudi često iz Šentjakoba do Sveč bodo popravili. Začeli so v Šentjakobu. Pri delu je zaposlenih zelo veliko domačinov. — Še naše smrtne slučaje naj zabeležimo. Dne 21. okt. smo pokopali Matildo Legat-ovo, pd. Albertovo mater. Rajna je bila sila podjetna žena in je vodila tudi svojo trgovino. Še ni ovenelo cvetje njenega groba, že ji je sledila njena sestra Leopoldina Ibovnik, pd. Antoničeva mater v Dragožičah. Nato smo zagrebli Hletnega Lipeja Abruča iz Podgorij. Ob neki priliki si je zlomil nogo in je nato na posledicah umrl. Našim rajnim večni mir! — Sicer se pripravljamo na zimo. Kot čujemo, bodo v zimskih večerih ponekod spet zabrneli kolovrati, kateri so počivali doslej zaprašeni pod streho. Prav! Naj pride tudi ta domača obrt do nove veljave!

Ferlach—Borovlje. Le redko imamo na „Martinov semenj“ tako lepo vreme, kot je bilo letos, vsled česar je bil obisk izredno dober. Zdi se, da so prišli kramarji na svoj račun, posebno tudi gostilničarji. Živine je bilo prignane 52 kosov, prodane pa le 18. Povprečna cena plemenske govedi je bila 70—73 pf. Splošno se je slišalo, da govedi skoraj ni bilo na trgu, o kateri bi se moglo reči, da je prvovrstna. — Pri tukajšnji jeclarni se že močno čuti pomanjkanje vode, vsled česar se je v enem oddelku delo ukinilo. — Kakor drugod, je prevzela tudi Ebnerjevo avtoprogo državna pošta. Vožnja je postala cenejša, tudi promet se je močno poživil. V Sele je seveda avtopromet za zimske mesece ukinjen. Dva mlada Ebnerja si zidata nove lepe hišice in se bošta bavila s tovornim avtoprometom. — Tudi mrtvaški zvon se je oglašil. Dne 24. okt. je bila v Podljudelju pokopana Katarina Selacher, stara 78 let. 9. nov. smo spremili k zadnjemu počitku Marijo Widmann na Dobravi, ki je dosegla starost 70 let. Obe sta bile med tistimi redkimi mamicami, ki spoštujejo svoj narod in rade čitajo slovenske časnike in knjige. Zaostalim naše sožalje!

Eberndorf—Dobrla ves. Turbno so doneli zvonovi iz lin dobrolske farne cerkve in cerkve na gori, ko je spremljala 10. novembra številna množica k zadnjemu počitku Katarino Sienčnik, Hoj-

nikovo mater v Mokrijah. Rajna mati je vzorno gospodinjila dolga leta ob strani svojega moža na Hojnikovi kmetiji in bila je v veliki meri njena zasluga, da je zaslovela Hojnikova hiša kot ena najtrdnjših v Podjunj. Po smrti svojega moža se je preselila k svojemu najmlajšemu sinu — avtopodjetniku v Dobrli vesi, kateremu je bila do zadnjega njegova desna roka. Pred kratkim pa sta se oba preselila k njenemu drugemu sinu, živinozdravniku, v njegovo novo vilo. Toda nemila usoda jim ni dala uživati tihe sreče pod skupno streho. Bela žena-smrt jo je iztrgala nenadno iz srede njenih dragih. In njena duša je odhitela v večnost, za katero se je vestno pripravljala celo svoje dela, žrtev in ljubezni polno življenje. Svoje proste ure je rajna mati posvetila vse Bogu in molitvi. Odkar je bivala v Dobrli vesi in ni imela daleč v cerkev, smo jo videli domačega vsak dan pri obhajilni mizi. Z globoko ganjenimi srci smo se ob lepi in otožni domači melodiji dobrolskega pevskega zbora poslavljali od odprtega groba predobre rajne Hojnikove matere. Blažen pokoj in večni spomin!

To in ono. 9. november, obletnico narodno-socialističnega nastopa v Münchenu, so proslavili tudi na Koroškem. — Letniki 1901 do 1912, ki so služili vsaj dva meseca pri vojaki, so klicani k naborom. — Dosedanja Ursulinengasse v Celovcu je bila prekrščena v Langemarckgasse. — Vetrinjska tovarna za sukno je praznovala svojo 150letnico. Ustanovljena je bila pod cesarjem Jožefom II. leta 1788. — Celovška kmetijska šola je bila otvorjena 8. t. m. V obeh letnikih je 90 učenec. — Trgovka Marija Dollischka v Beljaku je bila vsled pretiranih cen kaznovana na 100 mark globe. — V Celovcu je umrl knjigovez Jakob Hoi. — 30letni delavec Robert Rumpold iz Škočidola se je pri gradnji ceste ponesrečil. Zaslul ga je plaz zemlje. — Minuli teden so v Gradcu in še drugih mestih zabeležili rahel potres.

Naša prosveta

V imenu malih in najmlajših!

Dober očka nam je nedavno dejal: „Odkar je postala naša šola čisto nemška, so mi otroci dvakratno dražji in sam jim bom posređoval našo slovensko govoricu s preprostim večernim poukom!“ Vrli možakar je še odrinil dve marki za dva letnika „Mladega Korotana“ in se vedro poslovil. Mi pa smo se zamislili in nova, silna vera nas je napolnila. Evo je v okornih besedah!

Nedavno nam je naš člankar A. H. govoril v listu o našem najdražjem zakladu, o otrocih. Vse bolj ljubosumno — je naročil — naj bi čuvali ta neprecenljivi zaklad svojih družin. Mi dostavljamo: Posebno še odslej! Že do danes je bilo tako, da se je s prvim šolskim dnevom vselil v otroška srca čuden, boleč dvom. Slovenski otrok je nosil z doma mehko ljubezen do matere in domačih, prirčno-otroško vero in še milo donečo materno govoricu. V tem duhu ga je vzgajala domača družina in učilo njegovo malo življenje. Šola ga je nato bolj ali manj spretno vodila v drugo miselnost in skozi leta je okleval malček med naukom matrne, družinske šole in novo učenostjo. Po sedemletnem šolanju pa je izrastel iz svoje detinske dobe, nevidna sila je zrahljala vezi med njim in družino, z domačo besedo na ustnih je zardel pred tujcem in jecljal neke priučene nemške stavke, dobrodušni, od srca prihajajoči smeh mu je zamrl, komaj štirinajstletnega je obvladal hladni razum in mrzlo računarstvo. Mati in oče svojega otroka ne moreta več prav razumeti, otrokovo srce ostaja zaprto za plemenita čustva, materna govoricu mu ne poje več, domači svet ga ne privezuje več, odtujen domu se zaveda le svoje osamelosti in nemirno, brezdomovinsko srce ga često žene iskat sreče v tujino. Mati je izgubila svojega živega otroka.

Še hitreje bo rahljala in trgala vezi med otrokom in družino nova, popolnoma nemška šola. S prvim šolskim dnevom bo nosil otrok v svoji duši dva svetova. Prvi njegov svet bodo tvorili mati, družina, materna vera in govoricu in še domačija. To bo otrokov slovenski svet! S šolo pa bo mali raste v drug, nemški svet. Samo nemška beseda bo udarjala ob otroško uho, okorno bo mala roka pisala ostre nemške črke in trdo bodo mlada usta izgovarjala nemško besedo. Z nemško črko, besedo in melodijo se bo malemu odpiral tuji, nemški miselni svet in ga vabil v svoje kraljestvo. Še hujši kot doslej bo notranji otrokov boj in le najmočnejši ga bodo dobro izbojevali.

Dobi se v knjigarni NS-Gauverlag, Klagenfurt, Bismarckring 13

Večji del otrok ne bo zmožel strašnega bremena dvojezične in dvotirne vzgoje, otroška nprav se bo upirala protinaturalnosti, otrok bo vidno zaostajal in zaostal. Mater bo polnilo pomilovanje nad njeno rodno krvjo, narod pa bo hiral in umiral.

Da bi se ob tej žalogrni naše mladine ne zganila srca očeta in matere, bratov in sester? Toliko govorimo o narodu in družini, tod pa gnije korenina vsega narodnega in družinskega življenja. Toliko govorimo o prosveti, tod pa se maje glavni temelj vsega našega kulturnega življenja. Toliko se govori o ozdravljenju in utrditvi naših kmetij in o sanaciji podeželskega življenja, tod pa gine, kar je v kmečkem in podeželskem življenju najosnovnejše in najpoglavitejše: materna beseda in vse neizmerno bogastvo njene vsebine!

V sedanjem položaju nam ostaja očitno samo eno sredstvo: naša samopomoč! Družine bodijo odslej resnične visoke šole za slovensko mladež. Naj bi lepe družinske večere odslej izpolnjeval še preprosti pouk malih v slovenski govorici in pisavi. Materam, tetkam in sestram, očetom in bratom se odpira najhvaležnejše področje mladinske vzgoje. Preprost mladinski mesečnik, košček belega papirja in še svinčnik in družinska šola se lahko prične. Malčkom bo šola prej v veselje kot v nadlego — tisočkratna izkušnja nam to potrjuje — velikim pa ob nekoličkaj dobri volji pravo razodetje otrokove notranje lepote. Še našim prosvetnim društvom veljaj taisti poziv: naša prosveta se pričinja odslej pri najmlajših s preprostim jezikovnim poukom. Ponos društvenika in društvence bodi, da bo njihova prva prosveta veljala mladim bratcem in sestricam. To bodi zanaprej naša velika kulturna dolžnost!

Naj bi naš poziv ne bil zamanj! Pri malih in najmlajših naj se izpriča naša slovenska kulturnost. Ob dobri, vneti skrbi zanje se nam bosta narod in narodnost po naših malčkih odkrila v svoji največji krasoti in najgloblji skrivnosti. ro.

Našim društvom! Slovenska prosvetna zveza je vložila za vsa učlanjena društva nova pravila v potrdilo deželni vladi in dunajskemu komisariju za društvene zadeve. Nova pravila predvidevajo nekatere spremembe, ki jih po odobritvi objavimo. Spremembe pravil posameznih krajevnih organizacij so torej brezpredmetne. — Na ponovna vprašanja glede predaje članskih seznamov zastopnikom varnostne oblasti odgovarjamo, da si je obravnavanje slovenskih organizacij pridržal društveni komisar pri dež. vodstvu nar. soc. stranke in zato odpadejo odgovori okrožnim strankinim funkcionarjem.

Tudi igre se spet lahko vršijo! Slovenska prosvetna zveza in na svoječasno prepoved igre „Divjega lovca“ v Glinjah sprejela od dež. vodje državne tajne policije pobudo, naj z vlogo na državno kulturno zbornico razčisti vprašanje, če so tudi slovenske oderske prireditve vezane na članstvo pri gledališkem odseku kulturne zbornice. Dež. vodja državne policije je nato izjavil, da glede igranja slovenskih društev tudi v času do rešitve nima nikakih pomislekov. Igre so torej dovoljene. Rešitev vloge na kulturno zbornico bomo po sprejemu priobčili.

Društvene prireditve. V nedeljo 27. novembra ima prosvetno društvo v Železni Kapli ob 12. uri op. pri Kolarju svoj redni mesečni sestanek z dvema važnima govoroma, petjem in tamburanjem. — Isto nedeljo je ob 3. uri pop. pri Miklavžu v Bilčovsu pevski in tamburaški koncert „Bilke“. Med sporedom tudi par šaljih točk. — Naj še zabeležimo, da pripravljajo številna naša društva večje sestanke z govori, petjem, prizori in deklamacijami. Do majnika prihodnjega leta ne sme biti društva, ki ne bi imelo svojega sestanka in vsaj ene pestre, dobro pripravljene oderske prireditve.

Gospodarski vestnik

Podpore za otroke (Kinderbeihilfe).

Glede podpor za otroke vlada na deželi še mnoga nejasnost. Odpravijo naj to nejasnost naslednje vrstice. Razlikujemo najprej enkratno podporo za otroke, trajno podporo in trajno razširjeno podporo.

Enkratno podporo za otroke more dobiti vsaka družina, ki ima vsaj štiri otroke, pri čemer so všteti tudi pastorki in adoptirani otroci. Vnuki in tuji otroci se vpoštevajo, če jih prosil-

lec oskrbuje in vzdržuje. Otroci nad 16 let ne štejejo več. Prosilec mora biti nemškega ali sorodnega plemena, v posesti državljskih pravic in zdrav. Podpore znašajo do 100 mark na otroka, največ se izplača 1000 mark na družino. Prošnjo za podporo je treba vložiti pri občinskem uradu, kjer so na razpolago tozadevne tiskovine. Podpora se ne izplača v denarju, marveč v obliki nakazila za nabavo oprave, orodja in perila.

Trajno podporo za otroke lahko dobijo družine z vsaj 5 otroci, pri čemer se štejejo tudi vnuki, pastorki, adoptiranci in najeti otroci, če jih prosilec sam oskrbuje. Otroci ne smejo biti stari 16 let. Prosilec mora dokazati, da njegov letni dohodek ne presega 8000 mark in da premoženje starišev in otrok ne presega vrednosti 50.000 mark. Pri šestem otroku sme premoženje dosežati 60.000 in pri vsakem nadaljnjem otroku za 10.000 mark več vrednosti. Za trajno podporo za otroke se prosi pri finančnem uradu. Podpora znaša mesečno 10 mark za petega in 10 mark za vsakega nadaljnjega otroka.

Delavci, uradniki in posli dobijo lahko tudi razširjeno podporo za otroke, če skrbijo za vsaj 3 otroke, stare pod 16 let. Podpora znaša 10 mark za tretjega in vsakega naslednjega otroka. Ker se te podpore plačujejo iz sredstev socialnega zavarovanja, mora biti prosilec javljen pri bolniški blagajni ali pa mora dokazati, da sestoji vsaj tretjina njegovih dohodkov v zadnjem letu iz sledečih postavk: zaslužek ali plača, renta ali drugi trajni prispevki, invalidna odškodnina, prispevki iz bolniškega, nezgodnega, invalidnega ali starostnega zavarovanja, brezposelne ali zasilne podpore. Prosi se pri pristojnem finančnem uradu.

Kmetje torej zamorejo dobiti s štirimi otroci enkratno, s petimi trajno podporo, delavci in posli pa s tremi otroci razširjeno otroško podporo.

Superfosfat in kalijeva sol na zraku. Ponekod so letos na jesenski posevek raztrosili superfosfat in kalijevo sol. Kakšen je učinek takega gnojenja? Fosforna kislina se nahaja v superfosfatu in kali v kalijevi soli v taki obliki, da ne moreta izpuhteti. Zrak, veter ali sonce ne učinkujejo nanju in ne zmanjšajo gnojilne vrednosti. Gnojila pa učinkujejo počasneje, če jih potrosimo po vrhu, kakor pa, če jih podorjemo, podkopljemo ali podbranam, to je zmešamo z zemljo. Kajti za učinkovanje gnojila je potrebna vlaga, ki šele gnojilo raztopi in dovede do korenin. Zato je boljše, če se gnojila potrosijo pred oranjem ali pred setvijo, če ji sledi brana.

Praščereja in mleko. Namesto ribje ali kostne moke dajemo mladim praščem kot beljakovinsto krmo tudi mleko. Reja z žitnim zdrobom in mlekom je seve prav izdatna, četudi zelo draga. Za prvih 6 tednov jemljemo sveže, zdravo mleko, nakar sledi sveže, posneto mleko. Štiritedenskim do šesttedenskim pujskom zadostuje dnevno četrt do pol litra, sedemtedenskim do 1 litra, do desetega tedna pa največ 2 litra. Izredno važno je, da je koritce, kamor mleko vlijamo, skrajno snažno. Dostikrat izhajajo bolezni od tega, da se nahajajo v koritcih ostanke skisanega mleka, ki kvarno vplivajo na prebavo. Posebno važno je snaženje kořitca, kadar dajemo mleko kot pridaitek. Driska in slab tek sta sicer posledica krmiljenja z mlekom.

Kadar sadimo sadna drevesca, moramo vedno imeti pred očmi, da se z leti drevje razraste in bo zahtevalo primernega prostora. Največja napaka naših sadovnjakov je pregosto sajenje drev. Preradi se damo zapeljati po šibkih mladikah, ki navidezno zahtevajo komaj tri do štiri metre distance. Morda nas h temu navdušuje tudi kak sosed, ki je imel po gosti saditvi v prvih letih večji pridelek. Samo v začetku je pridelek gosto sajenega sadja večji, ko pa se drevo razraste, začnejo spodnje veje usihati, drevo začne bolehati vsled pomanjkanja hrane, postane dostopno raznim škodljivcem ter prenaša bolezni še ostalemu sadju. Sadno drevje vsajajmo v sadovnjaku v medsebojni razdalji 10 metrov, koščičasto vsaj 6 metrov narazen, na travnikih in njivah pa naj so sadne vrste medsebojno oddaljene za 15 do 30 metrov, sadje v vrstah pa vsaj za 8 metrov.

ČASTNA IZJAVA.

Jaz Valentin Quantschnig, posestnik p. d. Schallnig v Bilčovsu št. 10, prosim s tem gosp. Mihaela Kröpl. posestniko vegasina p. d. Raderja v Bilčovsu št. 1, da mi odpusti žalitve z dne 12. septembra, 7. oktobra in 16. oktobra 1938. Zahvaljujem se mu, da je odstopil od tožbe radi razžaljenja časti pri okrajnem sodišču v Celovcu. Povrni sem mu vse stroške.

V Celovcu, dne 8. novembra 1938.

Valentin Quantschnig.

Ne v jeseni apnene kaše za sadna debela, marveč apnenega mleka v februarju! Le malo pomembno je, če v jeseni namažemo sadna debela s kašo iz apna, ilovice in kravjih odpadkov. Ta jesenska kaša kvečjemu štiti škodljivce pred mrazom in tudi ne varuje debela pred zajci. Najbolje negujemo sadje, če v vigredi pripravimo apneno mleko in s to tekočino s sadno brizgalnico poskropimo vse drevje. Za škropljenje izberemo najbolje kak februarski dan, ki je brez mraza in dežja.

Kako najboljše gnojimo? Navadno vozimo gnoj s košem na njivo, napravljamo nekake gnojne kopice, nakar jih raztrosimo po brazdah. Tako delo je zamudno, ima pa prednost, da ga lahko opravi ena sama oseba. Drugod gnojijo tako, da se vozi počasi po njivi in gnoj odklada v nepretrgani vrsti. Kjer je pozimi na razpolago več ljudi, trosita v mnogih krajih dva kar s koša po vsej njivi. Drugi navedeni način gnojenja izrabi priprego, pri zadnjem se dobro izrabijo delovne moči.

Kako pridemo do živega plevelu? Trebljenje in čiščenje zemlje se začne že pri gnojenju. Če pravilno gnojimo, mora plevelno koreninje v treh mesecih usahnuti. Važno je potem čiščenje semen s trijerjem. Nadalje je važen za borbo proti plevelu pravilni kolobar, t. j. menjavanje sadežev ene njive. Pravilno mora menjavati žito z okopavinami in krmskim pridelkom. Končno je še treba omeniti dobro pripravljenost zemlje za novo setev. Branjanje je zelo važno, ker strga brana številno škodljivo korenje iz zemlje in pospešuje razvoj bakterij, ki razkrajajo plevelno seme. Kdor pri poljskem delu vedno misli na to, kako iztrebi požrešnega škodljivca v brazdah, bo kmalu imel čiste, plevela proste njive.

Apneni dušik zastruplja zemljo s tem, da prizvaja takozvani dicyandiamid. Če je posevek, kadar apneni dušik trosimo, že dobro razvit, mu dušikov strup ne škoduje, marveč ko gnojilo le koristi. Pač pa uničuje dušik še komaj razvijajoči se plevel. Poizkusi z ržo kažejo sledeče: Rž, ki je prišla v zemljo septembra, so potresli 6 tednov pozneje z apnenim dušikom in sicer 200 kg na hektar. Dušikov strup je plevel tako korenito iztrebil, da je hektar z dušikom pognojene zemlje prinesel 13 meterskih stotov žita več kot nepogojeni.

Šota kot nastelja. Mnogokod lahko pri nas dobivamo šoto. Treba je samo pregledati zamočvirjene travnike. Pod rušo se nahaja bolj ali manj razkrojena, nitkasta, rjava ali rjavocrna masa, ki jo imenujemo šoto. Šota je kot nastelja zelo pripravna. Z jarki odvajamo vodo, z lopato pa razrežemo šoto v kocke in jo posušimo na lesenih kolih, ki smo jih položili tik jarka. S časom se šota osuši in se da z laskoto razdrobiti. Nekateri gospodarji se poslužijo pri drobljenju šote živali ali pa si nabavijo poceni mline, ki drobijo maso na drobne kosce. Taka nastelja je prvič poceni in tudi prav praktična. Nadomešča nam steljo iz gozdov, ki naj gnoji gozdno drevje.

Beljaške tržne cene. Mleko 30, posneto 7, čajno maslo 3.07, presni sir 66 pf za kg. — Kokoši 1.90—2.00, izčiščene 2.33, kapuni 3.00, goveje meso (prednje) 1.86, zadnje 1.60, svinjsko stegno 2.00 RM za kg. — Jajca (po teži) od 9.25 do 11.5 pfenigov.

Zanimivosti

Gada je imel v žepu. Neki delavec v Novaggiu pri Laganu je obesil pred delom jopič v grmovju. Zvečer po delu ga je pobral, oblekel in segel z roko v žep. Hotel je vzeti tobak, da bi si zvil cigareto — a namesto tobaka je prijel za nekaj hladnega, da je roko jadrno umaknil. Ko je roko temeljito otresel, se je na tleh zviljal pihajoč gad, ki se je med dnevom vtihotapil v žep.

Živali imajo poseben čut za naravne nezgode. Tako so pred meseci opazovali v živalskem vrtu v Belgiji sledeče: Nenadno so levi prenehali z rjoventjem, nosorogi, srne, atilope, gazele in bizoni so tekali nemirno okrog in silili k izhodu, ptiči so frfotali vedno v zraku in se branili sešti na zemljo. Tedaj se stresejo tla, listi pa so zabeležili potresne sunke v vsej zapadni Evropi. Medtem ko se je ljudstvo še razburjalo, so živele živali v vrtu že spet svoje staro življenje.

Živali pred sodnikom. V ameriški državi Illinois so še danes v veljavi zakoni, ki odredajo kazni za živali. Opice, ki kradejo sadje in slične priboljške, postavijo pred sodnika, ki jih za prestopok kaznuje na več dni zapora in posta. Nadalje kaznujejo uporne konje, ki poškodujejo ljudi, s temnico in postom. Obratno pa so kaznovani tudi ljudje, ki samovoljno in brez vzroka ranijo ali ubijejo koristno žival.